

ЗЕМЕЛЬНІ ПРАВА ГРОМАДЯН

Статтю присвячено земельним правам громадян. Дається тлумачення терміна “право на землю”, з’ясовано вимоги щодо “екологізації” земельних прав, співвідношення земельного права та обов’язку.

Теоретичний аналіз науково-юридичної літератури як радянського періоду, так і останнього часу, національного земельного законодавства та практики його застосування дає змогу дійти певних узагальнень щодо земельних прав громадян, а саме:

1. Конституція України, гарантуючи кожній людині право на життя, тим самим гарантує їй і право на землю — ч. 1 ст. 27. Адже однією з функцій землі є те, що вона виступає як всезагальна умова біологічного існування людини — життя. При цьому термін “право на землю” потрібно характеризувати як природне (невід’ємне) право кожної людини, а “земельні права” — як права саме громадян у суб’єктивному розумінні. При визначенні обсягу земельних прав громадян законодавець повинен дотримуватись також інших вимог Конституції щодо земельних відносин: а) земля є об’єктом права власності всього українського народу (ст. 13); б) щодо землі встановлюється особливий правовий охоронний режим (ст. 14); в) усі люди є вільні й рівні у своїй гідності та правах (ст. 21); г) ніхто не може бути протиправно позбавлений власності (ст. 41).

2. Законодавство у сфері регулювання земельних прав громадян має забезпечувати розумний баланс між особисто-індивідуальними та суспільними інтересами.

3. Наростання негативного тиску життєдіяльності суспільства на земельний природний масив вимагає від законодавця жорсткішої “екологізації” земельних прав громадян, тобто тіс-

нішої прив’язки цих прав до обов’язків щодо екологічної охорони та відтворення землі.

4. Об’єм земельних прав громадян не є однаковим для їхніх носіїв і залежить від юридичних підстав виникнення таких прав (право власності, землекористування чи оренди); від цілей використання землі; навіть від набутих властивостей суб’єктів таких прав.

5. Законодавча недосконалість нормативної фіксації земельних прав громадян (їхня неповнота, “розпорошеність” по різних статтях ЗК, застосування термінів неправової фразеології чи абстрактно-відсильних понять) викликає необхідність конкретнішої та глибшої їх регламентації.

6. Крім ЗК, який фіксує основні земельні права громадян, існує низка нормативних актів, котрі закріплюють спеціальні земельні права (наприклад, ЗУ “Про оренду землі”, “Про селянське (фермерське) господарство”, “Про колективне сільськогосподарське підприємство”) та інші.

7. ЗК повинен містити спеціальні нормативні акти, які б деталізували земельні права громадян (наприклад, доцільно розмістити у додатку до ЗК перелік корисних копалин місцевого значення).

8. Хоч земельна реформа наділила громадян приватизаційними правами на землю, та їх реалізація проходить мляво та багато в чому збочено внаслідок техніко-юридичних, соціально-політичних, економічних та організаційно-технічних проблем.

Bondarenko M. V.

THE LAND RIGHTS OF CITIZENS

The general analysis is given to the competences of Land lots owners and landusevs.
The definite variants of citizens Land rights institute improvement ave proposed.